

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми. Поняття соціальної відповідальності складається із різних взаємодоповнюючих і альтернативних теорій. Економіка України на даний час перебуває на початковому етапі формування власної моделі соціальної відповідальності. Форми соціальної відповідальності бізнесу, досить таки щільно взаємопов'язані між собою, а саме: з процесом їхнього розвитку та економічними, політичними, культурними та іншими соціальними факторами. Соціальна відповідальність – це одна із тих видів, що впливає на економічну діяльність підприємств. Тому, у статті розглянуто основні програми підтримки малого та середнього підприємництва в умовах пандемії на сьогодні. **Метою дослідження** є висвітлити сутність сучасної соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Для досягнення мети необхідно назвати **завдання даної роботи:** 1) визначити основні форми та засади соціальної відповідальності бізнесу; 2) проаналізувати соціально-економічні гарантії соціальної відповідальності бізнесу в умовах пандемії; 3) охарактеризувати проблеми і підтримки малого та середнього підприємництва під час коронавірусної хвороби. **Об'єктом дослідження** є соціальна відповідальність бізнесу в Україні. **Предметом дослідження** є відносини суспільства в межах соціальної відповідальності бізнесу. Поширення коронавірусної хвороби викликало серйозну кризу в економічній, політичній та соціальній сферах суспільного життя, тому соціальна відповідальність бізнесу значно погіршилась. В умовах пандемії в Україні спостерігається спад економіки, запровадження карантинних обмежувальних заходів найбільше вплинуло на роботу малого та середнього бізнесу. Тому, питання правового регулювання підтримки цього сектору в умовах пандемії є актуальною темою дослідження. Україна, як і весь світ загалом, зіткнулася з пандемією коронавірусної хвороби COVID-19, яка спричинила загибель великої кількості людей, спад економіки та значні втрати в окремих сферах бізнесу. В умовах карантину найбільшої підтримки з боку держави потребують суб'єкти господарювання малого та середнього бізнесу, які багато у чому забезпечують стабільність соціального та економічного розвитку країни. Варто зазначити, що в Україні низький рівень поширення соціальної відповідальності пов'язаний також із характером отримання прибутку підприємствами. Внаслідок запровадження карантинних обмежень представники бізнесу несуть значні втрати, адже у них обмежені права на зайняття практично всіма видами підприємницької діяльності, що негативно вплинуло на загальну економічну ситуацію в країні. Для сприяння розвитку бізнесу Кабінет Міністрів України розробив План заходів для підтримки бізнесу після карантинного періоду, який передбачає розширення цілей кредитування програми «Доступні кредити 5-7-9%» і запуск програми «Нові гроші» для бізнесу [2]. Вважаємо за доцільне введення додаткових заходів підтримки малого та середнього бізнесу в умовах карантину: 1) введення податкових пільг для орендодавців, які знизили оренду плати на період карантину для суб'єктів малого та середнього підприємництва; 2) грошові виплати для малих та мікропідприємств, де було збережено не менше 90 % робочих місць; 3) інформаційна та матеріальна підтримка на розвиток онлайн-сервісів для представників малого та середнього бізнесу. Соціальна відповідальність бізнесу має різні форми, а саме: 1) залежно від положення підприємства на ринку – носить класичний характер, що пов'язано з політикою підприємства щодо реалізації повноцінного соціального партнерства. 2) рівня конкуренції – пов'язана із отриманням від держави певних привілеїв, можливість розробки та видобутку корисних копалин, надання вигідного державного замовлення. Тому, для соціальної відповідальності важливим є не мотив чи почуття, а конкретна діяльність з її реалізації. 3) характеру взаємин з органами державної та місцевої влади – ця форма носить більшою мірою примусовий характер, коли соціальна відповідальність є проявом обов'язкової благодійності. 4) наявності передвиборчої кампанії – це форма соціальної відповідальності, яка зустрічається на містоутворюючих підприємствах. Тому, урахувавши особливості діяльності таких підприємств, бізнес змушений брати на себе неспецифічні соціальні функції [1, с. 79]. Зважаючи на те, що соціальна відповідальність будь-якої компанії пов'язана з високими витратами, тому доступна вона в даний час виключно великим компаніям. До позитивного ефекту призводять тільки ті соціальні ініціативи, які добре узгоджуються з місією компанії. Середні компанії найчастіше не під силу проведення такої політики з причин слабого фінансового стану. Котлер Ф. та Ли Н. визначають соціальну відповідальність бізнесу як «вільний вибір компанії на користь підвищення рівня добробуту місцевої громади за допомогою відповідних підходів до ведення бізнесу та надання корпоративних ресурсів» [3, с. 94-101]. Також передбачається низка загальноекономічних факторів та ризиків, які впливають на прийняття рішення про соціальну відповідальну поведінку підприємства. Відповідно соціальна відповідальність зменшує шанси підприємства на досягнення фінансового успіху, обмежує можливість отримання більшого прибутку, тим самим призводить до порушення досягнення головної цілі комерційної діяльності – принципу максимізації прибутку. **Висновок,** соціальна відповідальність бізнесу в Україні неможлива без розвиненого громадянського суспільства, яке здатне виступати реальним партнером бізнесу при вирішенні будь-яких соціальних питань. Важливим аспектом є те, що формування єдиних стандартів соціальної відповідальності бізнесу сприятиме розширенню зовнішньоекономічних зв'язків, створенню сприятливого інвестиційного клімату та зміцненню конкурентоспроможності корпоративних секторів. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні є відображенням складних процесів трансформації усієї соціально-економічної системи країни, тому вона неможлива без розвиненого громадянського суспільства, здатного виступати реальним партнером бізнесу при вирішенні будь-яких соціальних питань.

Список використаних джерел

1. Гоголя О. П. Соціальна відповідальність бізнесу : монографія / О. П. Гоголя, І. П. Кудінова; Каб. Міністрів України, Нац. ун-т бізнесу та природокористування України. – Ніжин : Лисенко М. М., 2016. 175 с.
2. Програми підтримки бізнесу. URL: <https://covid19.gov.ua/prohramy-pidtrymky-biznesu/>
3. Безрукова О.А. Соціальна відповідальність бізнесу і громадянське суспільство / О.А. Безрукова // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія «Спеціальні та галузеві соціології» / Гол. ред. О.С. Поважний. Донецьк: Дон ДУУ, 2012. Т. XIII. Вип. 217. Серія «Соціологія». С. 94–101.